

Monika Brenišínová, *Del convento al hombre. El significado de la arquitectura conventual y su arte en la Nueva España del siglo XVI*, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2016 (disertační práce Středisko ibero-amerických studií), 214 s.

Předložená disertační práce je věnována klášterní architektuře a její umělecké výzdobě v oblasti Nového Španělska v 16. století a již jen tímto svým vymezením představuje v české historiografii ojedinělý počin. Raně novověké dějiny nového světa byly českými iberoamerikanisty doposud zkoumány především v souvislosti s misijním působením Tovaryšstva Ježíšova (Zdeněk Kalista, Oldřich Kašpar, Simona Binková, Markéta Křížová) a také architektura a umění koloniální Ameriky poutaly pozornost našich kunsthistoriků hlavně ve chvíli, kdy vykazovaly přímý vztah k českému prostředí. Tak tomu bylo třeba v případě života a díla jezuitského architekta Šimona Boruhradského, jenž působil v 17. století v oblasti dnešního Mexika či v otázce procesu šíření kultu sv. Jana Nepomuckého na americkém kontinentě (Pavel Štěpánek).

Monika Brenišínová si ve své práci zvolila zcela jinou cestu a pokusila se klášterní architekturu Nového světa představit nejen jako významný prostředek evangelizace domorodého obyvatelstva, nýbrž zároveň také jako užitečný nástroj kolonizace, jenž umožnil posouvání hranic vlivu metropole. Jinými slovy řečeno, nezajímal ji tolik umělecko-historický popis zkoumaných objektů, jako spíše problematika symbolické komunikace. Ukazuje přitom, že symbolická řeč této architektury mnohdy překračovala sféru evropského myšlení formovaného křesťanským učením a vycházela vstříc rovněž kosmovizi a tradicím rozšířenými mezi domorodým obyvatelstvem. Metodologickou oporou jí přitom byly především studie německého kunsthistorika Erwina Panofskyho, práce amerického kulturního antropologa a průkopníka symbolické antropologie Clifforda Geertze a konečně koncept přechodových rituálů, jenž ve svém díle *Les rites de passage* (1909) představil etnolog Arnold van Gennep. Autorka tato teoretická východiska představuje v první kapitole své práce. Mnohem významnější je ale fakt, že je skutečně v následujícím textu aplikuje na zkoumanou látku.

Práce je vhodně strukturována. Po metodologicky pojaté úvodní kapitole (13-29) velmi stručně nastínila také historický kontext mexických dějin 16. století (30-36) a samotný proces evangelizace centrálních částí místokrálovství Nové Španělsko. Zabývá se v ní nejen misijní činností františkánského, dominikánského a augustiniánského řádu, nýbrž též organizačním uspořádáním církve v této španělské kolonii. (36-63). V následující kapitole Monika

Brenišínová představila ústřední pojmy (La sociedad novohispana, República de indios, República de españoles, Arte indocristiano), jejichž objasnění bylo pro pochopení následujícího výkladu nezbytné (63-74).

Samotné jádro spisu tvoří pátá kapitola práce, kde se autorka pokouší představit konventuální architekturu Nového Španělska z pohledu symbolické komunikace přičemž hlavní důraz klade na vystižení jejího vztahu ke člověku a ke koloniální společnosti. (74-170).

Za jediný vážnější nedostatek takto zvolené struktury považuji absenci kapitoly, v níž by autorka zhodnotila použitou literaturu. Zařazení takové přehledové stati by bylo jistě velmi přínosné, neboť práce mexických a španělských kunsthistoriků, které autorka cituje v seznamu bibliografie, jsou české odborné veřejnosti vesměs neznámé. Podobné stati bývají navíc povinnou součástí všech vědeckých prací.

Samotný seznam použité literatury je impozantní a dokládá interdisciplinární pojetí předloženého spisu. Velmi bych chtěl ocenit, že Monika Brenišínová umně kombinuje výpovědi děl mexických historiků s výsledky prací iberoamerikanistů z Evropy a USA.

Jako pramenná základna posloužil autorce především fotografický materiál nasbíraný během jejího vlastního terénního výzkumu. V době svého stipendijního pobytu v Mexiku navštívila a zmapovala 116 klášterních komplexů ležící v oblasti šesti států centrálního Mexika. Přestože nechci snižovat význam tohoto bezesporu časově náročného výzkumu, domnívám se, že by podobně zaměřené práce měly být založeny rovněž na výpovědích písemných pramenů (architektonická dokumentace staveb apod.). Zároveň se nemohu ubránit dojmu, že autorka výsledky svých vlastních terénních výzkumů použila v samotné práci jen ve velmi omezené míře, a to převážně jen jako ukázky dokládající platnost předem stanovených hypotéz.

K formální stránce práce nemám vážnějších připomínek. Práce je napsaná velmi pěknou španělštinou a obsahuje jen malé množství překlepů a chyb. Tím spíše překvapí nedostatky v české části textu (Chmelovy namísto Chmelovi v části agradecimientos, věta A dále upozornit...v abstraktu). Za nevhodnou považuji také kombinaci anglosaského způsobu citování, jež se objevuje v úvodu práce, s citačním územ, který autorka používá ve zbytku textu.

Závěrem: Naznačené připomínky nechtějí nikterak snižovat přínos předložené disertační práce. Monice Brenišínové se podařilo sepsat velice čtivý, metodologicky inovativní

a vědecky fundovaný text, který bezpochyby splňuje všechny normativně stanovené předpoklady. Autorka prokázala dostatečnou orientaci v literatuře, odpovídající znalost sledované problematiky i moderních metodologických přístupů a v neposlední řadě také schopnost samostatné vědecké práce. Velice vyzdvihuji originalitu tématu. Předložený disertační spis jednoznačně **doporučuji** k obhajobě a předběžně klasifikuji **jako „prospěla“**.

Sezemice 26. 11. 2016

Doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D.